

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupíčkové v právní věci žalobce: **Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava a. s.**, se sídlem 28. října 1235/169, Ostrava, zastoupen Mgr. Evou Lachmannovou, LL.M., advokátkou se sídlem Římská 12, Praha 2, proti žalovanému: **Energetický regulační úřad**, se sídlem Masarykovo náměstí 91/5, Jihlava, v řízení o návrhu Městského soudu v Praze na přikázání věci jinému než místně příslušnému krajskému soudu,

t a k t o :

- I. Soudci Městského soudu v Praze JUDr. Ludmila Sandnerová, JUDr. Jana Ryba a Mgr. Iveta Postulková **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodování věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 3 Af 16/ 2016.
- II. Věc vedená u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 3 Af 16/2016 **se nepřikazuje** jinému soudu.

Odůvodnění:

[1] Žalobce doručil dne 15. 2. 2016 Městskému soudu v Praze (dále též „městský soud“) žalobu, kterou se domáhá vyslovení nicotnosti, případně zrušení rozhodnutí Státní energetické inspekce, ústředního inspektorátu, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí Státní energetické inspekce, územního inspektorátu pro Moravskoslezský kraj, jímž byla žalobci uložena pokuta ve výši 8 893 100 Kč za správní delikt podle § 16 odst. 1 písm. c) zákona č. 526/1990 Sb., o cenách. Uvedená žaloba byla u městského soudu zapsána pod sp. zn. 3 Af 16/2016.

[2] Senát městského soudu, který měl uvedenou věc podle rozvrhu práce rozhodovat (senát 3 Af ve složení JUDr. Ludmila Sandnerová, JUDr. Jana Ryba a Mgr. Iveta Postulková), předložil věc Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o přikázání věci jinému soudu podle § 9 odst. 1 s. ř. s. *in eventum* podle § 9 odst. 2 téhož zákona. Návrh odůvodnil tím, že žalobu sepsal a účastníka řízení při podání žaloby zastupoval jako advokát Mgr. Martin Lachmann, jenž je nyní soudcem úseku správního soudnictví městského soudu, kolegou, s nímž mají členové senátu správního úseku, ale i ostatní kolegové velmi dobrý a přátelský vztah pro jeho oblíbenost v kolektivu. Dle

předkládajícího senátu městského soudu by tato situace mohla zavdat objektivní pochybnost o nepodjatosti všech soudců specializovaných senátů správního soudnictví městského soudu i s přihlédnutím ke skutečnosti, že v předmětné věci žalobce nyní zastupuje manželka jmenovaného, Mgr. Eva Lachmannová, LL.M. Předkládající senát v návrhu uvedl, že z tohoto důvodu považoval za nadbytečné zjišťovat u kolegů, zda se cítí být podjatí. Podpůrně poukázal i na judikaturu. Městský soud vzhledem k výše uvedenému navrhl, aby Nejvyšší správní soud přikázal tuto věc jinému krajskému soudu.

[3] V návaznosti na uvedený návrh Nejvyšší správní soud vyrozuměl účastníky řízení ve smyslu § 9 odst. 3 s. ř. s. Žádný z účastníků na tuto výzvu nereagoval.

[4] Podle § 9 s. ř. s. (1) *Nejvyšší správní soud přikáže věc jinému než místně příslušnému krajskému soudu, jestliže pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu nelze sestavit senát. (2) Nejvyšší správní soud může věc přikázat jinému než místně příslušnému krajskému soudu, je-li to pro rychlost nebo hospodárnost řízení nebo z jiného důležitého důvodu vhodné. (3) Účastníci mají právo vyjádřit se k tomu, kterému soudu má být věc přikázána, a v případě odstavce 2 též k důvodu přikázání.*

[5] Ustanovení § 9 s. ř. s. tedy upravuje dva druhy delegace. V § 9 odst. 1 s. ř. s. je upravená tzv. delegace nutná a v § 9 odst. 2 s. ř. s. tzv. delegace vhodná.

[6] Výkladem § 9 s. ř. s. se v nedávné době zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu, který v usnesení ze dne 26. 3. 2020, č. j. Nad 8/2019 - 65, zejména uvedl, že:

„Otázka přikázání věci (neboli delegace) je úzce spojena s místní příslušností soudu. Proto vyvstává pouze v řízení před krajským soudem, nikoliv v řízení před NSS. Její podstatou je, že věc, k jejímuž projednání je místně příslušný určitý krajský soud, je z důvodů upravených v § 9 s. ř. s. přikázána jinému krajskému soudu. Důsledkem delegace je odnětí věci soudci určenému podle obecných pravidel o místní příslušnosti a přidělování věcí do soudních oddělení a její přikázání k projednání jinému soudu na základě pravidla zvláštního, jež se z povahy věci má užít výjimečně. Jelikož jde o zákonem předvídaný zásah do ústavního pravidla, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci (srov. čl. 38 odst. 1 Listiny), je třeba toto ustanovení interpretovat restriktivně a jeho aplikaci omezit pouze na výjimečné případy.(...)“

Delegace nutná podle § 9 odst. 1 s. ř. s. je vázána na zákonnou podmínku. V případě, že je tato podmínka naplněna, nedisponuje NSS žádným prostorem pro vlastní uvážení, zda návrhu na přikázání věci vyhoví. Touto podmínkou je, že došlo k vyloučení soudců specializovaných senátů nebo specializovaných samosoudců v rámci soudu, který by měl věc projednat (což zahrnuje pobočku krajského soudu i jeho „ústředí“), a to v takovém počtu, že nelze k projednání věci sestavit specializovaný senát nebo u soudu nezůstal žádný specializovaný samosoudce, který by mohl věc projednat. Předpokladem delegace nutné by mělo být, že rozhodnutí o ní předcházelo vyloučení soudců specializovaných senátů či specializovaných samosoudců postupem dle § 8 odst. 3 nebo 5 s. ř. s. Nedošlo-li dosud k formálnímu vyloučení soudců správního úseku krajského soudu, nejsou splněny podmínky pro přikázání věci jinému krajskému soudu z důvodu nutnosti. NSS v již cit. usnesení Nad 23/2009 uvedl, že „[z]ákladním procesním předpokladem pro předložení věci Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí dle § 9 odst. 1 s. ř. s. je předchozí

pokračování

vyloučení soudců správního úseku soudu v rozsahu neumožňujícím sestavit k projednání a rozhodnutí věci senát, a to vždy postupem dle § 8 odst. 3 s. ř. s. či dle § 8 odst. 5 s. ř. s. “ V dané věci tedy soud dospěl k závěru, že pro nevyčerpání uvedeného postupu je návrh na přikázání věci předčasný, a proto jej zamítl. V usnesení Nad 50/2014 však výše uvedený závěr korigoval tak, že sice obecně platí, že předpokladem delegace nutné je „rozhodnutí o vyloučení všech soudců specializovaných senátů (...), pokud by však měl o vyloučení rozhodovat Nejvyšší správní soud, bylo by trvání na takové podmínce zbytečným formalismem. Taková situace by nastala i v tomto případě, neboť předseda městského soudu jako žalovaný orgán správy soudu nemůže rozhodovat ve své vlastní věci, takže by o vyloučení soudců městského soudu musel podle § 8 odst. 3 s. ř. s. per analogiam tak jako tak rozhodnout Nejvyšší správní soud.“ (...)

Obecně platí, že okolnost vyloučení soudců by neměla být zkoumána jako předběžná otázka v rámci vlastního řízení o přikázání věci. Výjimkou jsou však případy shora obšírně analyzované tzv. systémové podjatosti, v nichž vznikají důvodné pochybnosti o nepodjatosti všech soudců správního soudu na základě samotné povahy projednávané věci. V každém případě však i tam, kde NSS dovodí „systémovou“ podjatost všech soudců, je třeba postupovat v souladu se zákonem, tedy s požadavky § 9 s. ř. s. a vypořádat se v usnesení výrokem s otázkou podjatosti soudců krajského soudu a dalším výrokem rozhodnout o návrhu na přikázání věci jinému soudu.(...)

Proto podmínkou k přikázání věci jinému soudu dle § 9 odst. 1 s. ř. s. je výrok, jímž jsou vyloučení soudci specializovaných senátů. Citované ustanovení výslovně předpokládá, že NSS přikáže věc jinému než místně příslušnému krajskému soudu, jestliže pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu nelze sestavit senát. Z tohoto důvodu v souvislosti s delegací nutnou se jeví jako vhodnější postup, kdy NSS k návrhu krajského soudu výrokem I. rozhodne o vyloučení/nevyloučení soudců místně příslušného soudu a výrokem II. o přikázání/nepřikázání věci k projednání jinému soudu.(...)

Rozšířený senát tedy uzavírá, že k vyslovení vyloučení všech soudců krajského soudu nestačí, že žalovaným správním orgánem je předseda (případně místopředseda) tohoto krajského soudu, respektive ve věci rozhodoval jako správní orgán předseda soudu, soud je účastníkem řízení nebo osobou zúčastněnou na řízení apod. Je třeba, aby k této skutečnosti přistoupily další okolnosti, které vyvolávají oprávněné (myslitelné) pochybnosti o nepodjatosti všech soudců správního soudu na základě samotné povahy projednávané věci či z jiných vážných důvodů (§ 9 odst. 1, 3 s. ř. s. ve spojení s § 8 s. ř. s.). Okolnost vyloučení soudců krajského soudu (§ 8 s. ř. s.) nesmí být zkoumána jako předběžná otázka v rámci vlastního řízení o přikázání věci. Výjimkou jsou případy tzv. systémové podjatosti, v nichž vznikají důvodné pochybnosti o nepodjatosti všech soudců krajského soudu na základě samotné povahy projednávané věci. Ovšem i tam, kde NSS dovodí „systémovou“ podjatost všech soudců, je třeba, aby se samostatným výrokem usnesení vypořádal s otázkou podjatosti soudců krajského soudu a dalším výrokem rozhodl o návrhu na přikázání věci jinému soudu (§ 9 odst. 1 s. ř. s.).“(důrazy přidány).

[7] Soud rozhodl o předmětném návrhu, aniž by jej vrátil městskému soudu za účelem vyjádření všech soudců správního úseku (součástí spisu je vyjádření pouze soudců senátu 3 Af, kteří poukazují na shora uváděné důvody, pro které dovozují nemožnost rozhodovat danou věc). Takto postupoval soud z důvodu, že návrh předkládají soudci správního úseku, tedy osoby, u kterých lze předpokládat znalost prostředí soudu a vztahů mezi soudci správního úseku, přičemž v návrhu uvádí důvody, které se z podstaty

věci týkají celého správního úseku (viz shora rekapitulované usnesení rozšířeného senátu č. j. Nad 8/2019 - 65). Soud přihlédl i k zásadě ekonomie řízení; řízení ve věci sp. zn. 3 Af 16/2016 bylo zahájeno v roce 2016.

[8] Z návrhu na delegaci vyplývá, že předmětnou věc měli rozhodovat soudci senátu 3 Af - JUDr. Ludmila Sandnerová, JUDr. Jana Ryba a Mgr. Iveta Postulková. Nejedná se tedy o senát, jehož členem by byl přímo Mgr. Martin Lachmann, u kterého by bylo lze shledat intenzivnější vztah vůči zástupkyni účastníka řízení (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. I. ÚS 722/05, ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01 atp.). Proto soud nemohl bez dalšího rozhodnout *en bloc* o vyloučení všech soudců správního úseku Městského soudu v Praze, jak to vyplývá ze shora označené usnesení rozšířeného senátu č. j. Nad 8/2019 - 65. Uvedené usnesení proto soud aplikoval pouze přiměřeně, přičemž vyšel z další konstantní judikatury, podle níž je třeba důvody vyloučení zkoumat primárně u soudců, kterým byla věc přidělena k rozhodování (k tomu srov. např. usnesení zdejšího soudu ze dne 14. 6. 2012, č. j. Nao 44/2012 - 19, ze dne 10. 10. 2013, č. j. Nao 48/2013 - 14, či ze dne 24. 7. 2015, č. j. Nao 212/2015 - 23 atp.).

[9] Nejvyšší správní soud se zabýval nejprve tím, zda jsou dány důvody k vyloučení soudců senátu 3 Af ve složení JUDr. Ludmila Sandnerová, JUDr. Jana Ryba a Mgr. Iveta Postulková, tedy senátu, který by měl podle obsahu spisu věc rozhodovat. Pokud by soud shledal, že soudci tohoto senátu nejsou vyloučení z projednávání a rozhodování věci, nebylo by možno ani shledat splnění stěžejní podmínky pro delegaci dle § 9 odst. 1 s. ř. s. K tomu viz i shora citovanou část odůvodnění usnesení rozšířeného senátu č. j. Nad 8/2019 - 65: *„Delegace nutná podle § 9 odst. 1 s. ř. s. je vázána na zákonnou podmínku. V případě, že je tato podmínka naplněna, nedisponuje NSS žádným prostorem pro vlastní uvážení, zda návrhu na přikázání věci vyhoví. Touto podmínkou je, že došlo k vyloučení soudců specializovaných senátů nebo specializovaných samosoudců v rámci soudu, který by měl věc projednat (což zahrnuje pobočku krajského soudu i jeho „ústředí“), a to v takovém počtu, že nelze k projednání věci sestavit specializovaný senát nebo u soudu nezůstal žádný specializovaný samosoudce, který by mohl věc projednat.“*

[10] Nejvyšší správní soud neshledal, že by pro uváděné důvody bylo třeba vyloučit uvedené soudce z rozhodování a projednávání dané věci.

[11] Za klíčovou lze označit skutečnost, že je posuzován potenciální vztah soudců k zástupkyni účastníka řízení, nikoli k účastníkovi samotnému. Tento tvrzený vztah nadto existuje pouze zprostředkovaně, na základě kolegiálních vazeb soudců k manželovi advokátky (nikoliv přímo k advokátce, která účastníka řízení v současnosti zastupuje). Nejedná se ani o situaci, kdy by členem senátu 3 Af byl soudce, jehož manželka zastupuje účastníka řízení. Předkládající senát v návrhu poukazuje na kolegiální vztahy vůči Mgr. Martinovi Lachmanovi a z toho dovozuje nemožnost projednání a rozhodování dané věci. Nejvyšší správní soud opakovaně řešil otázku, zda je třeba soudce vyloučit z důvodu tvrzených kolegiálních vztahů. Například v usnesení ze dne 30. 7. 2015, č. j. Nao 247/2015 - 27, soud uvedl, že kolegiální vztahy mohou mít různou intenzitu a pouze při určité vyšší intenzitě mohou vyvolávat pochybnosti o tom, zda si soudce dokáže zachovat přirozenou schopnost nezájatého řešení případu. V usnesení ze dne 16. 3. 2016, č. j. Nao 41/2016 - 27, zdejší soud vztáhl na rozhodování o podjatosti soudce závěry rozsudku Nejvyššího

pokračování

správního soudu ze dne 26. 6. 2013, č. j. 1 Afs 7/2009 - 753, podle kterého sama skutečnost, že se úřední osoba zná se zástupcem účastníka řízení nebo se zástupcem osoby, na jejíž podnět bylo řízení zahájeno, či si s nimi dokonce tyká, neznamená, že lze důvodně pochybovat o nepodjatosti úřední osoby: *„Ke vzniku pochybností musí přistoupit další skutečnost, která posune tento kolegiální vztah do vztahu nadstandardního, ať už v pozitivním či negativním smyslu (např. společně trávené dovolené nebo vyostřený sousedský spor).“* Obdobně viz usnesení ze dne 13. 3. 2013, č. j. Nao 86/2014 - 15. Z návrhu na delegaci ani z obsahu spisu však existence takových skutečností nevyplývá.

[12] Z uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud rozhodl, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 4. června 2020

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu